

Daně – státní rozpočet

1 Podstata státního rozpočtu

- **Státní rozpočet** je základní finanční plán státu na **kalendářní rok**.
- Stanovuje **příjmy** (kolik stát vybere) a **výdaje** (na co prostředky vynaloží).
- Je klíčovým nástrojem **hospodářské a rozpočtové politiky** vlády.
- Sestavuje jej **vláda**, schvaluje **Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR**.
- Je součástí systému **veřejných financí**.

2 Funkce státního rozpočtu

- **Alokační** – financování veřejných statků a služeb (školství, zdravotnictví, obrana, bezpečnost).
- **Redistribuční** – přerozdělování důchodů a majetku prostřednictvím daní a transferů.
- **Stabilizační** – tlumení hospodářských výkyvů, podpora zaměstnanosti a růstu.

3 Struktura a saldo rozpočtu

- Základní části:
  - **Příjmy** – zejména daně a poplatky.
  - **Výdaje** – financování veřejných služeb a investic.
  - **Saldo** – rozdíl mezi příjmy a výdaji.
- Typy salda:
  - **Vyrovnaný** (příjmy = výdaje),
  - **Schodkový** (výdaje > příjmy),
  - **Přebytkový** (příjmy > výdaje).

$$\text{Saldo} = \text{Příjmy} - \text{Výdaje}$$

4 Příjmy státního rozpočtu

Kategorie	Příklady
Daňové příjmy	Daň z příjmů FO/PO, DPH, spotřební daně, daň z hazardu, cla.
Nedaňové příjmy	Příjmy z majetku státu (dividendy, nájemné), správní a soudní poplatky, pokuty.
Kapitálové příjmy	Prodej státního majetku, výnosy z finančních operací.
Přijaté transfery	Prostředky z fondů EU, mezinárodní transfery.

5 Výdaje státního rozpočtu

Oblast výdajů	Co se financuje
Sociální oblast a důchody	Důchody, nemocenské dávky, podpora v nezaměstnanosti, sociální služby.
Vzdělávání a věda	MŠMT, školy, školská zařízení, výzkum a vývoj.
Zdravotnictví a péče	Příspěvky do systému, investice do nemocnic, prevence.
Obrana a bezpečnost	Armáda, policie, hasiči, justice, vězeňství.
Infrastruktura	Doprava, energetika, digitalizace, regionální rozvoj.
Obsluha státního dluhu	Úroky a splátky státních dluhopisů a úvěrů.

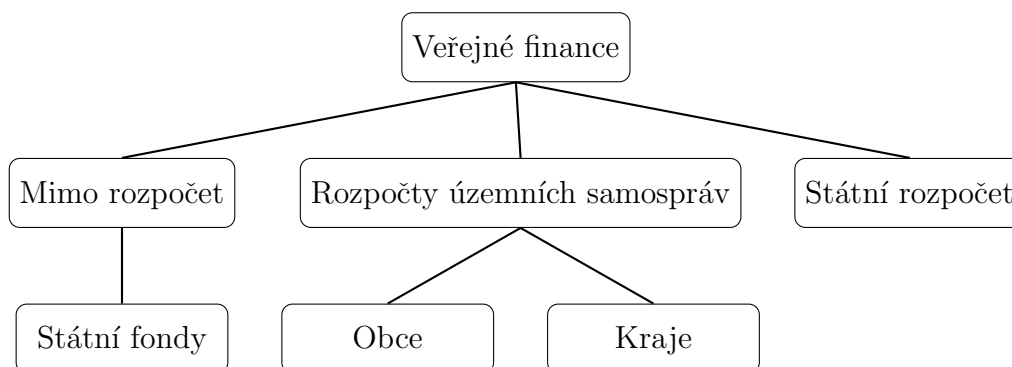
6 Proces sestavení a schválení

- **Sestavení návrhu:** Ministerstvo financí ve spolupráci s ostatními kapitolami (ministerstva a úřady).
- **Projednání a schválení:** vláda → Poslanecká sněmovna (1.–3. čtení).
- **Rozpočtové provizorium:** pokud rozpočet není ke začátku roku schválen, hospodaří se dočasně podle pravidel provizoria.
- **Kontrola a plnění:** průběžné rozpočtové změny, závěrečný účet státu.

7 Státní dluh a financování deficitu

- **Deficit** vzniká, jsou-li výdaje vyšší než příjmy; je financován zejména **státními dluhopisy** nebo úvěry.
- **Státní dluh** je souhrn minulých deficitů a jeho **obsluha** (úroky) zatěžuje budoucí rozpočty.
- Dlouhodobým cílem je **udržitelný** vývoj dluhu vůči HDP.

8 Veřejné finance – kontext (diagram)

9 Shrnutí

- Státní rozpočet plánuje příjmy a výdaje státu na rok a je nástrojem hospodářské politiky.
- Příjmy tvoří zejména daně; výdaje financují veřejné služby, investice a sociální dávky.
- Saldo může být vyrovnané, schodkové či přebytkové; deficit se kryje dluhem.
- Rozpočet sestavuje vláda, schvaluje Poslanecká sněmovna; při neschválení platí provizorium.

10 Opakovací otázky

1. Co je státní rozpočet a jaké jsou jeho hlavní funkce?
2. Uveď příklady hlavních příjmů a výdajů státního rozpočtu.
3. Vysvětli pojem saldo rozpočtu a jeho typy.
4. Jak probíhá proces sestavení a schválení státního rozpočtu?
5. Jak se financuje rozpočtový deficit a co je obsluha dluhu?

Pracovní list – Státní rozpočet

1. Dopln chybějící pojmy

- Státní rozpočet je finanční _____ státu na _____.
- Saldo rozpočtu se počítá jako _____ minus _____.
- Mezi hlavní daňové příjmy patří _____ a _____.
- Mezi významné výdajové oblasti patří _____ a _____.
- Pokud výdaje převyšují příjmy, vzniká _____.

2. Přiřazování (spoj čarou – do sešitu)

Příjmová kategorie	Příklad
Daňové příjmy	DPH, daň z příjmů, spotřební daň
Nedaňové příjmy	Dividendy ze státních podniků, pokuty
Kapitálové příjmy	Prodej státního majetku
Přijaté transfery	Prostředky z fondů EU

3. Pravda (A) / Nepravda (N)

- Rozpočet schvaluje Senát Parlamentu ČR. ....
- Schodkový rozpočet znamená, že výdaje jsou vyšší než příjmy. ....
- Deficit se typicky financuje vydáním státních dluhopisů. ....
- Rozpočtové provizorium nastává, pokud není rozpočet ke 1. 1. schválen. ....

4. Výpočetní úloha – saldo a dluh

Stát má plánované příjmy 1 250 mld. Kč a výdaje 1 330 mld. Kč. a) Urči saldo rozpočtu (uveď se znaménkem). b) Navrhni dvě možná opatření ke snížení deficitu (1 věta na opatření).

5. Krátká otevřená odpověď

- Proč stát udržuje výdaje na vzdělávání a zdravotnictví i v době hospodářského poklesu?